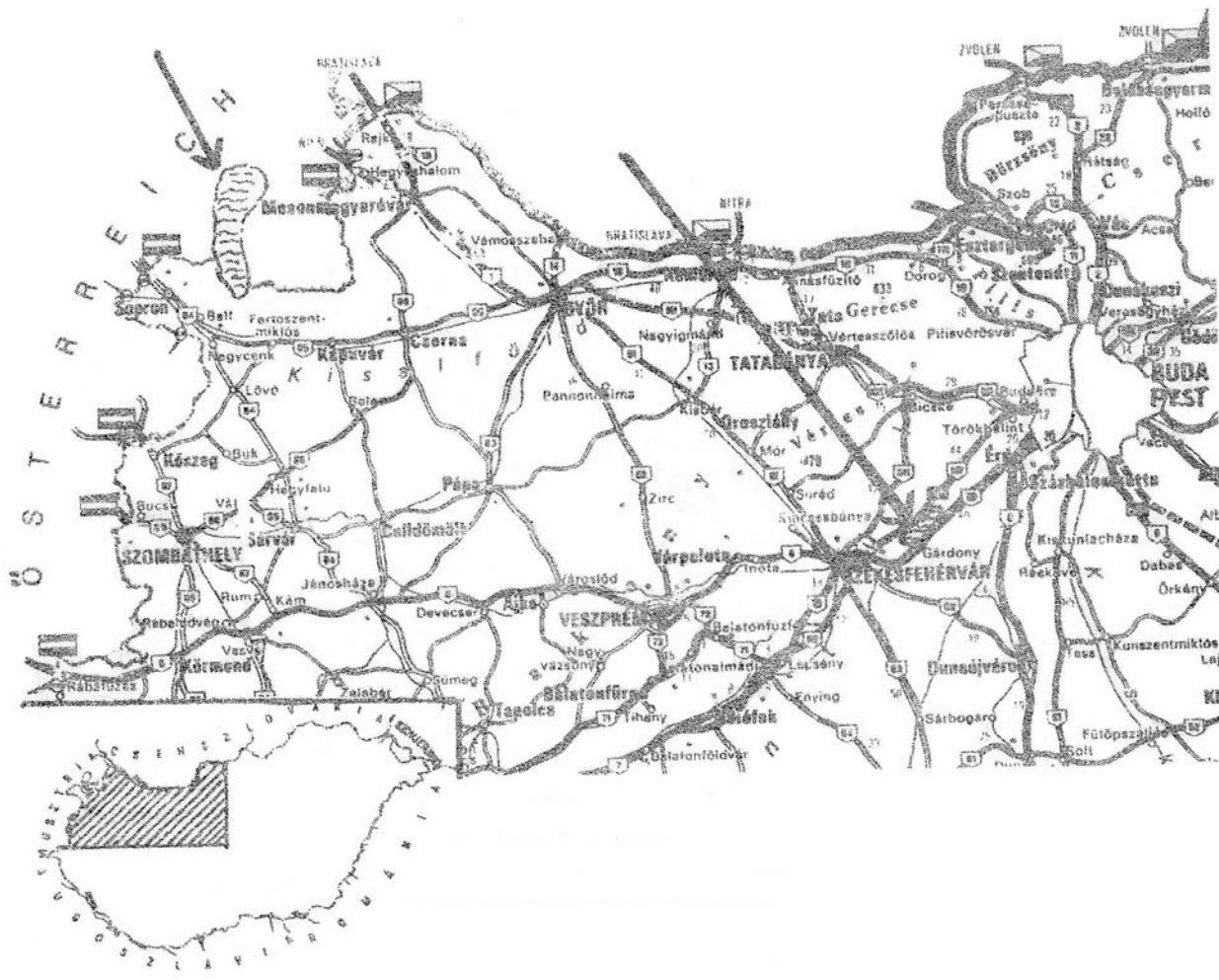

Trektocht naar de Neusiedlersee in Oostenrijk, het Velencemeer en het Visogradgebergte in Hongarije.

Eind mei van dit jaar vertrok een aantal leden van onze vereniging in het kader van de zo langzamerhand traditioneel geworden buitenland-excur­sie naar het uiterste zuiden van Duitsland. Het doel van deze reis was de camping aan de Tennsee nabij het plaatsje Krün in Beieren. Hoe deze excursie verliep kunt u elders in deze aflevering lezen.

Na de afloop van deze excursie trok een drietal van dit gezelschap evenwel niet naar huis, maar vervolgde de reis in oostelijke richting. Dit drietal bestond uit Willem van der Niet, Frank van Duivenvoorde en ondergetekende.

Vanaf de Tennsee was het slechts ruim een half uur rijden naar de Oostenrijkse grens, even voorbij het plaatsje Mittenwald. Na de grensovergang togen we in de richting van Innsbruck en kwamen na enige tijd terecht op de grote verkeersweg, die ons in de richting van Wenen voerde. Deze weg bleven we echter niet vervolgen, maar we sloegen een wat kleinere weg in in de richting van Salzburg, die ons door een prachtig stuk Oostenrijk bracht. Na Salzburg namen we weer de grote weg naar Wenen. De stad Wenen bereikten we na ruim drie uur en vandaar was het nog ruim een uur rijden naar de Neusiedlersee, het eerste doel van onze reis.

Het landschap rond de Neusiedlersee is in geen enkel opzicht te vergelijken met de rest van Oostenrijk, want dit gebied is nagenoeg geheel vlak. In feite maakt dit gebied al deel uit van de grote Hongaarse laagvlakte. Verder is deze streek een echte wijnstreek, want overal strekten zich grote wijngaarden uit.

De Neusiedlersee is in de eerste plaats bekend om zijn grote vogelrijkdom en daarom zijn grote gebieden rondom dit meer tot natuurreserveaat verklaard. Daarnaast vervult deze streek een belangrijke functie als watersportgebied. Vooral tijdens vakanties en in de weekeinden zoeken vele inwoners van Wenen en omgeving hier hun vertier. Het spreekt voor zich dat het watersportgebeuren nu niet bepaald bevorderlijk is voor de natuur, maar gelukkig zijn er nog verscheidene terreinen van behoorlijke omvang, waar de watersport geheel taboe is. In deze terreinen hebben wij dan ook volop kunnen genieten.

Zoals gezegd is de streek rond de Neusiedlersee vooral bekend door zijn rijke vogelstand en we kregen al dadelijk na aankomst op de camping een voorproefje. Aan de horizon trokken regelmatig groepjes Lepelaars voorbij en met een beetje geluk zag je daartussen zo nu en dan een Grote zilverreiger. Vooral tegen de avond viel het luide gezang van de Grote karekiet op, die rond de camping op verschillende plaatsen in het riet broedde. Nog later op de avond liet de Roerdomp zich horen en zijn korte doffe dreunen klonken de hele nacht door.

Direct ten oosten van de Neusiedlersee liggen tal van kleine meertjes, die naar ons idee nog veel interessanter waren dan de Neusiedlersee zelf. Opvallend was het grote aantal Krooneenden en Krakeenden met daartussen Zomer- en Wintertalingen. Boven het water cirkelden veel Zwarte sterns. Een grote verrassing was op een gegeven moment een Witvleugelstern die tussen de Zwarte sterns doorvloog. Ook vele soorten steltlopers behoorden tot de vaste bewoners van deze meertjes.

De bosjes in de buurt van deze meertjes waren ook de moeite waard. We hoorden er het geluid van een Grote bonte specht, maar toen we de vogel in de kijker kregen, bleek het hier te gaan om de Syrische bonte specht, een soort die hier aan de westelijke rand van zijn verspreidingsgebied zit. Hij valt op door het ontbreken van een doorlopende zwarte streep onderaan zijn kop. Even later ontdekte Frank een groot bolvormig nest hoog in een grote wilgeboom. Dit nest was kunstig gevlochten rond een paar neerhangende takken. Plotseling verscheen er op het nest een meesachtig vogeltje en toen wisten we meteen waar we mee te doen hadden een Buidelmees. Het was grappig te zien hoe deze vogel behendig door een rond gaatje boven in het nest zijn jongen voerde.

Draadversperringen leverden eveneens leuke soorten op: Grauwe klauwieren en zelfs een keer een Kleine klapekster. Zo gauw er een beetje riet stond was de zang van de Rietzanger te horen en soms ook van de Blauwborst, die prachtig was te zien met zijn felwitte vlek op de (blauwe) Borst.

Op onze wandelingen langs de wijngaarden hoorden we verschillende malen goed het typische drietonige geluid van de Hop, maar het gelukte ons niet direct het beest te zien, en keer ben ik zelf een poosje op het geluid af gegaan en na een poosje sluipen met het fototoestel en de telelens tussen de lage wijnstruiken door zag ik hem plotseling zitten op een draad. Hij zat luidkeels te roepen en bij elke roep bolde zijn keel op en ging zijn kuif omhoog. Het was voor het eerst dat ik deze prachtig gekleurde vogel zo mooi zag zitten. Ik wist overigens een mooie opname van de vogel te maken.

We maakten ook nog een uitstapje naar de Hongaarse grens. Langs deze grens loopt een kanaal met een rijk begroeid talud, waar we op een tweetal plaatsen een Krekelzanger hoorden en zagen, een volkomen nieuwe verschijning voor ons. Ook hier viel het grote aantal grauwe klauwieren op. Langs deze grens stonden op geregelde afstand wachttorens van de Hongaarse grens-

wacht, maar deze leken op het eerste gezicht onbemand. Toen we echter een stuk verder langs de grens waren gelopen, zagen we plotseling een grenswacht staan, met de verrekijker op ons gericht. We vermoedden dat hij niet zo'n grote belangstelling voor Krekelzangers zou hebben als wij, dus leek het ons maar het beste om ons zo onopvallend mogelijk te gedragen. De rijkdom aan zangvogels in dit niemandsland was overigens verbluffend. In zoverre heeft het "ijzeren gordijn" dan toch nog een positieve uitwerking. Behalve een enkele vogelaar, waagt niemand zich hier. We zagen boven ons regelmatig de Grauwe kiekendief, bij ons een uiterst zeldzame verschijning.

Bij het verlaten van het grensgebied zagen we een uitkijktoren staan, die we direct beklommen. Vandaar hadden we een mooi uitzicht op het omringende terrein, waarin we plotseling een zeer rijzige vogel op lange stelten ontdekten. Gezien zijn opvallende uiterlijk (meer dan een meter hoog) moesten we hier beslist met een Grote trap te doen hebben. Toen we deze vogel gezien hadden kon onze dag zozegegd niet meer stuk.

De meest opvallende verschijning in de streek rond de Neusiedlersee is toch wel de Ooievaar. Op verscheidene plaatsen zie je ze in het land lopen, op zoek naar prooi. Ze broeden in kleine plaatsjes als b.v. Illmitz en Apetlon en het is beslist geen uitzondering als je daar in één straatje 5 ooievaarsnesten ziet zitten. De vogels zijn prachtig waar te nemen en geheel niet schuw.

Zoals u ziet, biedt de Neusiedlersee heel veel op vogelgebied en de opsomming is dan ook bepaald niet volledig. Misschien hadden we het nog moeten hebben over de Purperreiger en de Wielewaal. Over planten en insecten hebben we niet gesproken, hetgeen niet wil zeggen dat die er niet zijn of dat we ze niet gezien zouden hebben. Veel prachtige planten hebben we gefotografeerd en op één van de komende vergaderingen zult u de resultaten daarvan beslist kunnen zien.

Na een dag of 5 bij de Neusiedlersee vertoefd te hebben, reden we naar Hongarije. Daar moesten ook tal van vogelsoorten te zien zijn. Het was slechts een half uur rijden naar de Hongaarse grensovergang. Daar scharden we ons in de rij achter het loket om een visum te verkrijgen; dit ging tot onze verbazing zeer vlot en nog binnen het half uur konden we zonder noemenswaardige controle Hongarije binnen rijden.

Via Győr, Veszprém en Szekesfehervár bereikten we in de loop van de middag het plaatsje Agárd aan het Velencemeer. Het Velencemeer is in vergelijking met het Balatonmeer vrij klein, maar vooral aan de noord- en zuidwestkant zijn uitgestrekte rietvelden, die een uitstekende dekking bieden aan allerlei watervogels. De fauna is in vele opzichten te vergelijken met die van de Neusiedlersee en echte nieuwe soorten hebben we er dan ook niet gezien. Temidden van de rietmoerassen stond een hoge uitkijpost, naar wij vermoedden voor het observeren van vogels. Aan het begin van de toegangsweg stand een bordje waaruit wij konden opmaken dat we aan het begin van het reservaat stonden. Na een eindje lopen kwamen we bij een soort bezoekerscentrum uit, waar we vroegen of we de uitkijktoren mochten beklimmen. Geen van de daar aanwezige

De toegang tot het reservaat aan het Velencemeer

mensen sprak een andere taal dan Hongaars zodat we ons moesten bedienen van de internationale handen en voetentaal. Dit lukte, we mochten op de toren. Van daaruit hadden we een prachtig uitzicht over de rietmoerassen, waar steeds Grote zilverreigers en Purperreigers uit op stegen. Af en toe zagen we ook Ooievaars.

Ten Noorden van het Velencemeer ligt een heuvellandschap, dat ons direct opviel door zijn mooie plantengroei. Een aparte verschijning vonden we de Wilde wijt, een lid van de Helmkruidfamilie met prachtige donkerrood met gele bloemen. Wat lager ontdekten we het Blauw guichelheil en een klein soort aster. Je kreeg duidelijk het idee dat je in een soort overgangsgebied zat naar de meer Oost-Europese flora. Een indrukwekkende ervaring was de vondst van een kleine zandafgraving waar in een steile helling allemaal ronde gaten te zien waren. Uit deze gaten vlogen regelmatig vele Bijeneters naar buiten. We vermoedden dat ze steeds in- en uitvlogen om hun jongen te voeren. Ook in enkele boomtoppen zaten jonge Bijeneters, die geregeld door de ouders gevoerd werden. We genoten van deze bont en fel gekleurde vogels die bij tientallen aanwezig waren.

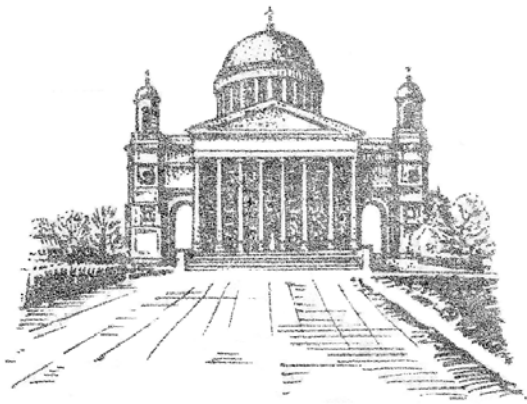
Het volgende natuurterrein dat we hebben bezocht is het Visogradgebergte, ongeveer 50 km ten noorden van Budapest, tegen de Tsjecho-Slowaakse grens. Het is geen gebergte met rijzige toppen, maar veeleer een lieflijk heuvelland dat van de Donau betrekkelijk steil oprijst. Bijzondere roofvogels, waar dit gebied bekend om staat, hebben wij helaas niet gezien. Wellicht was het op dat moment wat te warm. Wel hoorden we vele zangvogels, waarvan de Wielewaal, de Appelvink en de Geelgorzen het talrijkst waren. Ook hier viel een rijke plantengroei waar te nemen. Een opvallende verschijning was de Basterdmelisse, die wel iets weg heeft van een kleine gloxinia. In de directe nabijheid ontdekten we de Wolfskers, een zeer giftig lid van de Nachtschadefamilie. De gehele plant was overdekt met coloradokevers, een keversoort die in Nederland te vuur en te zwaard wordt bestreden vanwege het overbrengen van de zgn. Aardappelziekte.

De rest van onze tijd in Hongarije brachten wij in een meer culturele sfeer door. Zeker het bezoek aan Budapest, de hoofdstad van Hongarije, liet bij ons een onvergetelijke indruk achter. Imposante gebouwen als paleizen, kerken, het beroemde Hongaarse parlamentsgebouw aan de Donau-oever trokken wel in het bijzonder onze aandacht. De bekende winkelstraten als de Lenin Korút bezochten we ook, ondermeer om de heerlijke Tokai-wijn te kopen. Overigens was alles heel goedkoop, iets wat ons eigenlijk toch wel aansprak.

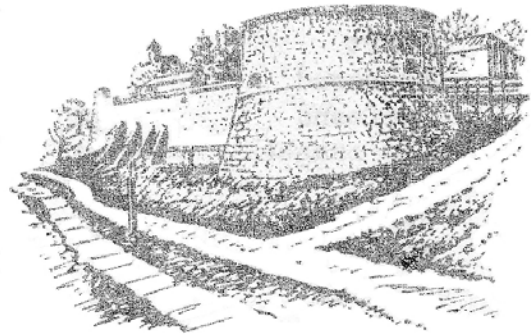
Naast het imposante van Budapest was de eenvoudige schoonheid van een klein vestingstadje als Esztergom zeker niet minder waardevol. Midden in dit stadje ligt een hoge heuvel, waarop de grote basiliek van Esztergom als een soort vesting is gelegen. Men vertelde ons dat hier de bekende Kardinaal Mindszenty zijn zetel had.

Naast deze basiliek waren er nog verscheidene andere mooie kerken te bezichtigen. Ook het plaatselijke middeleeuwse kasteel vereerden we met een bezoek.

Op de markt van dit plaatsje waren vele Russische militairen te zien, die kennelijk aan het passagieren waren. Willem van der Niet wist zo waar een paar Russische militairen te fotograferen bij een kraampje met spijkerbroeken, maar toen ik mijn geluk ook in die richting wilde beproeven, verscheen er opeens een grote groene pet achter mij, waaronder een welhaast overdadig gedecoreerde Russische officier schuilging, kennelijk met de bedoeling mij te beletten een wat al te grote belangstelling aan de dag te leggen voor de Russische krijgsmacht.

Esztergom, Bazilika

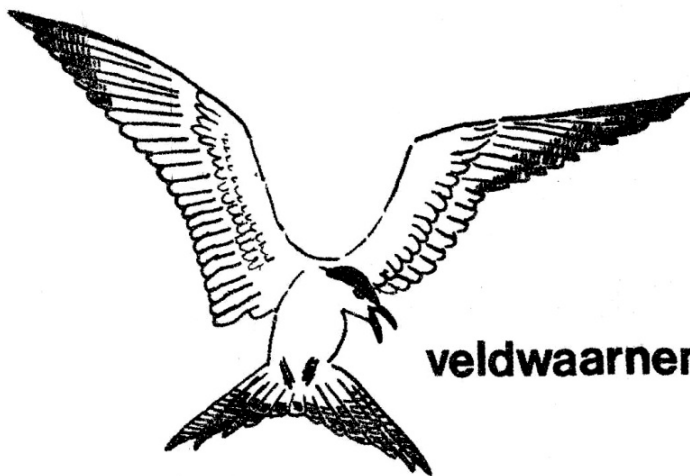

Esztergom, Várészlot /Rondella/

Na een vriendelijk "Good.bye" mijnerzijds verdween hij weer snel. Bij de terugkeer op de parkeerplaats, stonden enkele Russische soldaten mijn auto met belangstelling op te nemen. We hebben maar aangenomen dat het de rode kleur was die hun aansprak.

De trip in en om Esztergom vormde het laatste gedeelte van onze reis en langs de Donau reden we terug in de richting van Oostenrijk. Via Wenen, Linz en Passau bereikten we West-Duitsland. Vandaar uit was het slechts (?) één dag reizen naar huis via de wat eentonige Duitse autobanen. Thuisgekomen konden we met voldoening terugkijken op onze tochten met behulp van de honderden dia's die we op deze reis "geschoten" hebben.

C.M.J.Verweij

door J.Glasbergen
Maart - Juli 1983

veldwaarnemingen

soort	aantal	datum	plaats	waarnemer(s)
Fuut	23 ex	27 03 83	Oosterduinse meer	H.Verkade
Geoorde fuut	1 ex	22 04 83	dood op strand	R.Jansson
Dodaars	1 ex	29 03 83	gracht Huis te Warmond	P.Spienburg
Aalscholver	5 ex	06 05 83	uit zee over Noordwijk	K.de Mooij
	25 ex	24 07 83	over Noordduinen	J.Glasbergen
ooievaar	3 ex	05 06 83	cirkelend over Noordwijk-B	K.de Mooij
Wintertaling	190 ex	13 04 83	over zee, noordwaarts	H.Verkade
Zomertaling	1 pr	16 04 83	Polder Elsgeest	P.Spienburg
Krakeend	1 pr	april 83	idem	idem
Smient	29 ex	13 03 83	Polder Hogeweg	H.Verkade